

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5CdoR/16/2023
Identifikačné číslo spisu: 1517216935
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1517216935.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky V. S. C., narodenej XX. N. XXXX, Š., Y. XX, proti manželovi I. Y. C., narodenému XX. I. XXXX, I. XXX, prechodne H., I. XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Ladislav Magyerka, s.r.o, Nové Zámky, Ernestova bašta 2, IČO: 36 857 751, o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, a to k mal. D. C., narodenej XX. N. XXXX, mal. D. C., narodenej XX. N. XXXX a mal. S. C., narodenej XX. N. XXXX, všetky bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 7P/9/2018, o dovolaní manžela (otca maloletých detí) proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 20. apríla 2023 sp. zn. 8CoP/2/2023 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 20. apríla 2023 sp. zn. 8CoP/2/2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. marca 2022 sp. zn. 7P/9/2018 (č. l. 2133) upravil styk otca s maloletými deťmi C.: D., nar. XX.XX.XXXX, S., nar. XX.XX.XXXX a D., nar. XX.XX.XXXX tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý týždeň v kalendárnom roku v stredu a vo štvrtok od 14:00 hodiny do 19:00 hodiny počas prvých štyroch mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku, a to tak, že matka je povinná odovzdať maloleté deti v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia otcovi a otec je povinný vrátiť maloleté deti v určenom čase späť matke v mieste jej bydliska (I. výrok). Po uplynutí tejto doby, po dobu ďalších dvoch mesiacov, otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý nepárny týždeň v kalendárnom roku od piatku od 14:00 hodiny do nasledujúceho dňa do soboty do 19:00 hodiny, a to tak, že matka je povinná odovzdať maloleté deti v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia otcovi a otec je povinný vrátiť maloleté deti v určenom čase späť matke v mieste jej bydliska (II. výrok). Po uplynutí tejto doby, otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý nepárny týždeň v kalendárnom roku od piatku od 14:00 hodiny do nedele toho istého týždňa do 19:00 hodiny, a to tak, že matka je povinná

odovzdať maloleté deti v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia otcovi a otec je povinný vrátiť maloleté deti v určenom čase späť matke v mieste jej bydliska (II. výrok). IV. výrokom rozhodol, že otec je oprávnený po uplynutí prvých štyroch mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku stretávať sa s maloletými deťmi každý párny týždeň vo štvrtok od 14:00 hodiny do 19:00 hodiny, a to tak, že matka je povinná odovzdať maloleté deti v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia otcovi a otec je povinný vrátiť maloleté deti v určenom čase späť matke v mieste jej bydliska. Zároveň V. výrokom nariadil maloletým deťom C.: D., nar. XX.XX.XXXX, D., nar. XX.XX.XXXX a S., nar. XX.XX.XXXX a ich rodičom: V. S. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š., Y. XX a I. Y. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXX, prechodné bydlisko H., I. XX výchovné opatrenie - povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo na dobu šesť mesiacov, za účelom uľahčenia a podpory riešenia rodičovského konfliktu. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (VI. výrok).

1.2. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že rozsudkom z 26. februára 2021 sp. zn. 7P/9/2018 bolo rozvedené manželstvo V. S. C. a I. Y. C. (I. výrok), maloleté deti z manželstva pochádzajúce D., nar. XX.XX.XXXX, S., nar. XX.XX.XXXX a D., nar. XX.XX.XXXX C. na čas po rozvode manželstva zverené do osobnej starostlivosti matke s tým, že obaja rodičia budú maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok. Otcovi bola uložená povinnosť prispievať na výživu maloletej D. sumou 150,- eur mesačne, na výživu maloletej S.y sumou 100,- eur mesačne a na výživu maloletej D. sumou 100,- eur mesačne, vždy do 15-teho dňa toho-ktorého mesiaca vopred k rukám matky, počnúc od právoplatnosti rozsudku (II. výrok), v III., IV. a V. výroku upravený styk otca s maloletými deťmi. Okresný súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (VI. výrok). Odvolací Krajský súd v Nitre rozsudkom z 09. septembra 2021 sp. zn. 8CoP/15/2021 rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý odvolaním otca maloletých detí v II. výroku o zverení maloletých detí na čas po rozvode manželstva do osobnej starostlivosti matke s určením vyživovacej povinnosti otca voči maloletým deťom potvrdil a vo výrokoch III. - VI. rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

1.3. Okresný súd o úprave styku otca s maloletými, o výchovnom opatrení a o náhrade trov konania novo rozhodol rozsudkom zo dňa 2. marca 2022 č. k. 7P/9/2018-2133 spôsobom uvedeným v ods. 1.1. tohto uznesenia. Svoje rozhodnutie, s poukazom na Zákon o rodine a Dohovor o právach dieťaťa (čl. 3 ods. 1, čl. 9 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 2) odôvodnil tak, že podľa správ od TENENET o. z. Nové Zámky styk otca s maloletými deťmi prebiehal z pohľadu psychológov bezproblémovo, i keď sa otec dennodenne nemohol zúčastňovať na ich výchove. Z posledných správ však vyplynulo, že najmä mal. D. preberá vzorce správania od matky a prenáša ich aj na správanie súrodencov, v dôsledku čoho sa maloleté deti začali správať voči otcovi negativisticky a matka ich v tomto neusmerňuje. Okresný súd upravil styk otca a detí vo viacerých adaptačných obdobiach, keď s poukazom na prítomný komunikačný rodičovský konflikt matke uložil povinnosť odovzdať maloleté deti otcovi v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia a otcovi povinnosť vrátiť maloleté deti v určenom čase späť matke v mieste jej bydliska. Okresný súd neupravil styk otca s maloletými deťmi za prítomnosti matky, pretože neprebíhal za prítomnosti matky ani v zariadení TENENET, kde si neželá dochádzať ani mal. D., preto styk upravený v mieste bydliska maloletých je v ich záujme. Otec má vytvorené bytové aj osobnostné podmienky pre realizáciu styku s dcérami, ktoré ho neodmietajú. Nie je už vhodné, aby stretnutia maloletých s otcom prebiehali pod dohľadom odborných pracovníkov, psychológov alebo sociálnych pracovníkov, keďže neboli zistené žiadne kontraindikácie na strane otca, ktoré by mu bránili, aby sa mohol s deťmi stretávať bez prítomnosti matky v jeho domácom prostredí. Z výsledkov odborného komplexného vyšetrenia osobnostných charakteristík, psychiatrického vyšetrenia, sexuologického vyšetrenia a konzultatívneho phalopletyzmografického vyšetrenia otca vyplynulo, že netrpí žiadnym druhom sexuálnej deviácie a neboli u neho zistené žiadne príznaky psychopatológie, ktoré by vysvetľovali eventualitu sexuálneho zneužívania vlastnej maloletej dcéry. Jednotlivé adaptačné obdobia bez prítomnosti matky okresný súd zdôvodnil tak, že otec si spočiatku maloleté zoberie k sebe na niekoľko hodín, následne počas dvoch mesiacov bude styk realizovaný aj s prespaním na jednu noc a po uplynutí dvoch mesiacov na celý víkend od piatku do nedele. Otec pre maloleté deti nie je cudzou osobou a tak, ako sa deti vedeli

adaptovať v školskom zariadení medzi cudzími ľuďmi a deťmi, sa môžu adaptovať aj u vlastného otca, ktorý je ich blízkou osobou. Okresný súd pripomenul, že úlohou matky ako preferenčného rodiča je maloleté deti na styk s otcom pripraviť nielen fyzicky, ale aj psychicky. Matka je pre svoje deti vzorom a možno predpokladať, že ak uvidia u svojej matky pozitívny vzťah k otcovi (na úrovni slušnosti a zdvorilosti), budú aj oni otca tak prijímať. Konanie matky, ktoré negatívne ovplyvňuje svojimi vzormi správania maloleté deti nie je v ich prospech a v ich záujme. Deti majú právo na rovnocennú starostlivosť zo strany oboch rodičov. Súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné a nevyhnutné vykonať znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie, pretože styk v zariadení TENENET sa uskutočňoval za prítomnosti odborných pracovníkov tohto zariadenia - psychológov, ktorí pravidelne podávali správy o priebehu stretnutí; vyplýva z nich, že stretnutia otca s maloletými prebiehali bezproblémovo. Oddaľovanie rozhodnutia vzhľadom na časovú náročnosť vykonávania znaleckého dokazovania by bolo v neprospech maloletých detí, keď napr. na maloletej D. už vidieť, že preberá vzory správania matky.

1.4. S poukazom na § 37 ods. 2 a § 37 ods. 8 Zákona o rodine okresný súd v záujme maloletých detí uložil maloletým deťom a ich rodičom výchovné opatrenie - povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu s cieľom zlepšenia ich vzájomnej komunikácie, ako aj za účelom uľahčenia a podpory riešenia rodičovského konfliktu, a to na dobu šesť mesiacov v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, t. j. v mieste bydliska maloletých detí, aby nemuseli cestovať do iného mesta.

1.5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal ich náhradu.

2.1. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (ďalej iba „odvolací súd“) na základe odvolania otca rozsudkom z 20. apríla 2023 sp. zn. 8CoP/2/2023 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi D., nar. XX.XX.XXXX a S. a D., nar. XX.XX.XXXX, každý nepárny kalendárny týždeň v roku v sobotu a nedeľu v čase od 11:00 hod. do 18:00 hod. bez prítomnosti matky detí. Rozhodol, že matka je povinná maloleté deti na styk s otcom pripraviť a otcovi maloletých detí odovzdať v mieste svojho bydliska s tým, že do miesta bydliska matky je otec povinný matke maloleté deti vrátiť. V napadnutom výroku V. o nariadení výchovného opatrenia odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2.2. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že bez nariadenia odvolacieho pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku bez potreby doplnenia dokazovania sa stotožnil so súdom prvej inštancie zisteným skutkovým stavom veci a dospel k záveru, že vo veci je potrebné v zmysle §-u 388 Civilného sporového poriadku (ďalej tiež „CSP“) rozhodnúť o zmene napadnutého rozhodnutia majúca za to, že okresný súd skutkový stav sčasti nesprávne právne vyhodnotil, a preto sčasti rozhodol vecne nesprávne.

2.3. Odvolací súd mal vzhľadom k priebehu konania vo veci a prístupu matky, ako aj k rovnakému výchovnému opatreniu nariadenému účastníkom v konaní o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas do rozvodu (rozsudkom sp. zn. 7P/346/2017 z 02.03.2022) za to, že v tomto konaní nariadené výchovné opatrenie je nepotrebné, spôsobujúce len ďalšie potenciálne problémy vo vzťahu medzi rodičmi, ako aj vo vzťahu a prístupe detí k otcovi.

2.4. Odvolací súd nezistil existenciu objektívne daného dôvodu odovzdávania maloletých detí otcovi v Centre pre deti a rodiny Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia, dôvodu pre prítomnosť matky pri styku otca s maloletými deťmi ani dôvodu dočasnej (kratšej) úpravy styku otca počas víkendu, ktorý je vhodný pre deti i zamestnaných rodičov. Z vykonaného dokazovania podľa odvolacieho súdu nemožno dospieť k záveru, že by doteraz realizovaný styk maloletých detí s ich otcom bol v ich neprospech, keď otec má právo sa s maloletými stretávať a pri realizácii styku sa podieľať na ich výchove, s rozvíjaním a upevňovaním vzájomnej spolupatričnosti rodiča s deťmi. Styk otca s maloletými deťmi realizovaný bez prítomnosti matky v doterajšom zariadení prebiehal aj z pohľadu psychológov bezproblémovo, preto je potrebné (aj vzhľadom na dobu trvania konania) čím skôr zabezpečiť aspoň minimálny rozsah a pravidelnosť styku otca s deťmi, keď žiadne adaptačné obdobie potrebné nie je. Za súladný so záujmom maloletých považoval odvolací súd styk otca s deťmi v mieste jeho bydliska, keď s ohľadom na vek detí aj ich školskú, či predškolskú výchovu nie sú dané obmedzenia, ktoré by styku s otcom v určenom rozsahu bránili. Postoj matky k styku otca s maloletými

považoval odvolací súd za subjektívny, nezohľadňujúci - popierajúci záujem jej maloletých detí, keď u nej boli zistené prvky neprípravy maloletých detí na stretnutie a keď vzorce správania matky začala preberať i mal. D., bez jej osobných negatívnych skúseností s konaním otca. Počas trvania súdneho konania sa matke úspešne darilo styk otca s maloletými deťmi eliminovať jednak návrhmi na neodkladné opatrenia, ako aj podaniami smerujúcimi voči osobe otca, avšak aj podľa zariadenia TENENET o. z. Nové Zámky sa citové väzby medzi otcom a maloletými rozvinuli a upevnili, a teda styk realizovaný v tomto zariadení účel už splnil a akékoľvek oddiaľovanie realizácie styku otca s maloletými deťmi bez účasti tretích osôb a prítomnosti matky označil odvolací súd pre ďalší rozvoj vzťahov medzi otcom a deťmi za nežiadúci. Zdôraznil povinnosť matky podrobiť sa súdnym rozhodnutiam, nie sa správať egoisticky a ignorovať súdne rozhodnutia a záujem svojich detí a správať sa vo vzťahu k otcovi detí účelovo. Odvolací súd nevidel dôvod čakať na zmenu postoja matky. Za dôvodné označil iba námietky matky proti realizácii styku narúšajúce výkon jej pracovnej činnosti, avšak predmetom tohto konania nie je ne/úprava styku k starým rodičom ani to, či otec dal prednosť svojmu kariérenmu postupu zmenou miesta výkonu práce. S ohľadom na upravený styk starej matky s maloletými deťmi každý nepárny týždeň v piatok od 15:00 hod. do 18:00 hod. bol upravený styk otca s deťmi tiež každý nepárny kalendárny týždeň. Odvolací súd uviedol, že pre jeho rozhodnutie bol podstatný stav v čase jeho rozhodovania, keď z podaného odvolania, resp. vyjadrení iná zmena skutkového stavu nevyplýva, okrem toho, že matka vydané súdne rozhodnutia naďalej neakceptuje. Odvolací súd tiež prihliadol na obsah samotného podania matky o rozvod zo dňa 14.11.2017, kde matka styk otca s maloletou D. navrhovala každú nepárnu sobotu od 09:00 hod. do 18:00 hod. bez jej prítomnosti a v prípade dvojčiek D. a S. navrhovala úpravu na každú nepárnu sobotu od 09:00 hod. do 11:00 hod. rovnako bez jej prítomnosti, teda pri podaní svojho návrhu dôvody proti nemožnosti styku otca s maloletými deťmi nevidela a i vzhľadom na výsledky jej podaní voči otcovi ich účelovo vyhľadávala až v priebehu súdneho konania, možno práve z dôvodu dosiahnuť odcudzenie maloletých detí od ich otca, ako dôsledok nespracovaných partnerských vzťahov s ich otcom. Podľa názoru odvolacieho súdu širší rozsah styku otca s maloletými deťmi možno upraviť až po jeho reálnom priebehu a poznaní vzťahov vytvorených ním medzi deťmi a otcom, a to aj s ohľadom na stav dokazovania prebiehajúceho konania o zmenu zverenia maloletých detí.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletých dovolanie z dôvodu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces videl otec detí (ďalej aj „dovolateľ“) v postupe odvolacieho súdu, ktorý nevykonal dokazovanie napriek vyslovenému záveru, odlišnému od záveru súdu prvej inštancie, že neexistuje objektívne daný dôvod pre realizáciu odovzdávania maloletých detí matkou otcovi v Centre pre deti a rodiny Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia. Odvolaciemu súdu vytkol, že nevenoval náležitú pozornosť úmyslu konania matky, ktorá sa doposiaľ ani jedenkrát nedostavila do Centra pre deti a rodiny v Štúrove a ktorá dlhodobo odmieta odovzdanie maloletých detí na stretnutia s ich otcom. Zo správy občianskeho združenia TENENET za apríl 2022 pritom vyplýva identifikácia stresu a napätia u maloletej D., ktorému je vystavovaná v dôsledku snahy matky o marenie stretnutí a kontaktu s otcom a snahy matke vyhovieť. Uviedol ďalej, že odvolací súd správne vyhodnotil účelové konanie matky, avšak nesprávne upravil rozsah styku otca s maloletými dcérami bez opory vo vykonanom dokazovaní. Jeho záver, že širší rozsah styku možno upraviť až po jeho reálnom priebehu a poznaní vzťahu medzi otcom a deťmi je v rozpore s vykonaným dokazovaním a so skorším názorom odvolacieho súdu, ktorý v bode 34. dovolaním napadnutého rozsudku konštatuje, že styk otca s maloletými bez prítomnosti matky prebiehala bezproblémovo aj z pohľadu psychológov. Otec namieta nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorý konštatoval, že nie je dôvod pre zúženie rozsahu styku otca s deťmi s vylúčením prespania v domácnosti otca aj vylúčením možnosti vziať deti na výlet či dovolenku. Otec v dovolaní argumentoval poukazom na udalosti z 22. júla 2023 a z 23. júla 2023, kedy bola podľa jeho tvrdení matke opätovne poskytnutá možnosť zabrániť jeho styku s maloletými deťmi.

4. Matka sa k dovolaniu otca vyjadrila tak, že správanie otca voči občianskemu združению TENENET a vlastným deťom je vysoko patologické, s podozrením podnecovania stresu negatívne ohrozujúceho psychické aj fyzické zdravie maloletých detí. Od júla 2023 stará matka s otcom prichádza na realizáciu styku za asistencie pracovníkov súkromnej bezpečnostnej služby v zásahovom vozidle. Je čoraz ťažšie maloleté deti pripraviť na realizáciu styku s otcom. Maloletá D. opakovane vyjadrovala svoj negatívny

názor, čo sa týka otca aj starej matky zo strany otca.

5. Kolízny opatrovník maloletých detí vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa pridrižiava svojich vyjadrení, správ a návrhov podaných súdu, týkajúcich sa nielen rozhodovania o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom, ale aj úpravy styku otca s maloletými deťmi.

6. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (strana sporu v zmysle Civilného sporového poriadku), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom zistil, že dovolanie je prípustné aj dôvodné.

8. Z ustanovenia § 420 CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušujúcej jej právo na spravodlivý proces. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv daných Civilným sporovým poriadkom aj Civilným mimosporovým poriadkom. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľ vytkol odvolaciemu súdu okrem nepreskúmateľnosti jeho rozsudku nevykonanie dokazovania pri zmene rozsudku súdu prvej inštancie.

10. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

V zmysle § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

11. Dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom konaní, slúžiaci k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná, kedy súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo alebo poznáva určité správy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

12. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené. Odvolací súd je totiž v zásade viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Iba v prípade, ak má pochybnosti o jeho správnosti, má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, a to vtedy, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tým, že opakovane vykonal dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie

opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovania zásady priamosti a ústnosti civilného konania. Je tomu tak predovšetkým preto, že pri hodnotení dôkazov spolupôsobia popri vecnom obsahu výpovedí aj ďalšie skutočnosti, ktoré - hoci nie sú bez vplyvu na posúdenie vierohodnosti výpovedí - nemôžu byť vždy vyjadrené (zachytené) v zápisnici o pojednávaní (por. rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 2/1997). V odvolacom konaní je ale dôležitá aj iná stránka priamosti, nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je teda zásada priamosti oproti súdu prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu. Z uvedeného vyplýva, že predpokladom zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam je, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/131/2009). Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu II. ÚS 387/2010, II. ÚS 506/2013). Odvolací súd teda sám nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie iba prehodnotiť.

13. Z obsahu odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že súd považoval za opodstatnené postupné rozširovanie styku otca s maloletými dcérami v jednotlivých, vo výroku rozhodnutia uvedených adaptačných obdobiach. Vychádzal pritom z vykonaných dôkazov, či už výpovedí strán sporu, ktorých obsah v rozsudku uviedol, zo správ TENENET o. z. Nové Zámky (na pôde ktorého dochádzalo k stretnutiam otca a maloletých detí pod dohľadom odborníkov - psychologov), Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky a Centra pre deti a rodiny Štúrovo, ale aj z výsledkov odborného vyšetrenia otca maloletých detí. Zdôraznil skutočnosť (v podrobnostiach viď bod 1.3. tohto uznesenia dovolacieho súdu), že styk maloletých s otcom je v prospech a v záujme maloletých, prebiehal z pohľadu psychologov bezproblémovo, no mal. D. začala preberať vzorce správania matky a prenášať ich aj na správanie súrodencov, pričom matka dcéry v negativistickom správaní voči otcovi neusmerňuje a ponecháva to na ich vôľu. Matke uložil povinnosť odovzdať maloleté deti v určenom čase v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, Námestie slobody 13, Štúrovo za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia otcovi vzhľadom na rodičovský konflikt, v dôsledku ktorého rodičia nie sú schopní vzájomne komunikovať pri realizácii styku otca s maloletými deťmi, pretože je v záujme maloletých detí, aby odovzdávanie prebiehalo v kľudovej atmosfére. Odvolací súd na odôvodnenie svojho záveru, že „neexistuje objektívne daný dôvod potreby realizácie odovzdávania maloletých detí otcovi v Centre pre deti a rodiny Štúrovo, za prítomnosti odborného pracovníka tohto zariadenia, že rovnako nie je daný dôvod prítomnosti matky pri styku otca s maloletými deťmi a že nie je daný dôvod úpravy dočasnej (kratšej) úpravy styku otca počas jeho víkendového styku s deťmi, ktorý typ styku je vhodný pre deti i zamestnaných rodičov“ uviedol, že styk otca s maloletými realizovaný bez prítomnosti matky v doterajšom zariadení prebiehal aj z pohľadu psychologov bezproblémovo a je potrebné zabezpečiť aspoň minimálny rozsah a pravidelnosť styku otca s deťmi, keď žiadne adaptačné obdobie potrebné nie je. Rovnako za súladný so záujmom maloletých detí videl odvolací súd styk otca s deťmi v mieste jeho bydliska. Postoj matky k styku otca s maloletými deťmi vyhodnotil ako subjektívny a nezohľadňujúci - popierajúci záujem jej maloletých detí. Uviedol aj, že styk realizovaný v TENENET o. z. Nové Zámky účel už splnil a oddaľovanie realizácie styku otca s maloletými deťmi bez účasti tretích osôb a prítomnosti matky je pre ďalší rozvoj vzťahov medzi otcom a deťmi nežiadúce. V dôsledku takto prehodeného skutočného stavu veci zisteného súdom prvej inštancie (ktorý je súd v nesporových konaniach, na rozdiel od sporových konaní, kde zisťuje skutkový stav veci, povinný zisťovať a vychádzať z neho s poukazom na čl. 6 a čl. 35 Civilného mimisporového poriadku) potom odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie úpravou styku bez adaptačných období a bez uloženia povinnosti matke odovzdať maloleté dcéry otcovi na pôde Centra pre deti a rodiny Štúrovo.

14. Dovolací súd uzatvára, že odvolací súd z dokazovania vykonaného okresným súdom vyvodil o skutočnom stave veci (v sporovom konaní by išlo o skutkové závery) a na ich základe aj právne závery odlišné od záverov súdu prvej inštancie bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutočného stavu veci zisteného súdom prvej inštancie, mal tak urobiť na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, teda nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP a dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný poklad pre odlišné hodnotenie dôkazov podľa § 191 CSP v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad nepostupoval, keď vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie, ktoré ale inak vyhodnotil, no bez toho, aby na ním nariadenom pojednávaní zopakoval (príp. doplnil) dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie.

15. Na základe zhora uvedeného dovolací súd uzatvára, že v kontexte celého súdneho konania (keďže odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu aj v časti výchovného opatrenia) ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu plynúce z nerešpektovania § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP, ktoré znemožnilo dovolateľovi realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP), pričom sa nezaoberal ďalšími dovolacími námietkami, ktoré sa vzhľadom na procesný dôvod zrušenia napadnutého rozsudku stali bezpredmetné.

16. Napriek tomu vo vzťahu k ďalším tvrdeniam dovolateľa dovolací súd považuje za nevyhnutné dôrazne pripomenúť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutočného/skutkového stavu veci, preto sa ním nemožno úspešne domáhať revízie zistení skutočného stavu veci/skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie. Rovnako pripomína svoju viazanosť skutkovým (skutočným v nesporových konaniach) stavom veci zisteným súdmi nižších inštancií, čo je dôvod, pre ktorý dovolateľom tvrdený vývoj udalostí, ku ktorému malo dôjsť po vyhlásení rozsudkov súdov nižšieho stupňa, nezohľadňoval. V ďalšom konaní tak urobí odvolací súd, ktorý bude prihliadať aj na výsledky konania vedeného o zmenu osobnej starostlivosti.

17. V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.